

Statenvoorstel 54/15 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 11 januari 2016

PS-vergadering : 22 januari 2016

Onderwerp

Verstrekken van leningen aan Leisure bedrijven en bijdragen aan Leisure ontwikkelfonds

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Safaripark Beekse Bergen, Efteling, en Midpoint hebben de provincie gevraagd bij te dragen aan een Leisureontwikkelfonds (LOF). Deze aanvraag is mede ondertekend door Agrifood Capital, de Regio West-Brabant, NHTV, TOP-Brabant en VisitBrabant. Doel van dit LOF is versterking van de concurrentiepositie van de Brabantse leisure sector. Met innovatieve projecten en initiatieven, die voortkomen uit cross-overs met andere sectoren. Zo worden de gestelde doelen voor de vrijetijdseconomie sneller behaald: meer banen en meer bestedingen door meer bezoekers in Brabant en het leveren van een bijdrage aan andere opgaves zoals cultuur, agrifood en natuur, waarvoor de vrijetijdseconomie een etalage kan bieden.

Het voorstel

1. Geen wensen en bedenkingen te uiten bij het voornemen van Gedeputeerde Staten om als pilot leningen te verstrekken aan de Efteling (€ 15 mln) en Safaripark Beekse Bergen (€ 41,5 mln). Voorwaarde hierbij is dat de Efteling en Safaripark Beekse Bergen boven op de marktconforme rente een opslag van 0,5% afdragen aan het LOF.
2. In te stemmen met de voorbereiding van een LOF en de begroting voor een periode van 10 jaar te wijzigen ten behoeve van een provinciale bijdrage van € 5 mln ten laste van de Investeringsagenda, Economische Structuurversterking. Het LOF te richten op het stimuleren en aanjagen van innovatieve ontwikkelingen en modernisering van de vrijetijdsector.

Aanleiding

Sinds eind 2014 spreken Midpoint, Efteling en Beekse Bergen over het opzetten van een Leisurefonds, met het verzoek aan de provincie om dat mede mogelijk te maken.

In samenspraak met de portefeuillehouder EZ is het [Position Paper Leisure Investeringsfonds 'Samen Maken we Brabant'](#) tot stand gekomen. Dit paper beschrijft de kansen voor en de noodzaak tot een structuurversterkend Leisure investering- en ontwikkelfonds. In dit Position Paper wordt voorgesteld om het Leisureontwikkelfonds (LOF) mogelijk te maken via een constructie waarin de provincie een financieel instrumentarium inzet in de vorm van leningen uit het immunisatievermogen (in het position paper aangeduid als Leisure Investeringsfonds). Dit position paper, dat is ingediend door een aantal partners¹ is overgenomen in het bestuursakkoord: "een revoluerend Leisure investeringsfonds te starten waarbij we door middel van voorfinanciering op vernieuwende en duurzame wijze het aantal overnachtingsplaatsen voor 'short-stay visits' in Brabant vergroten".

Het fonds is ook al genoemd in het [Kwartiermakersrapport VisitBrabant | ConnectBrabant \(2014\)](#)².

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

Vrijtijdseconomie

De vrijetijdseconomie is gericht op het realiseren van meer banen. Dit doen we door meer bezoekers van verder weg te verleiden naar Brabant te komen en langer te blijven (shortbreak). De vrijetijdssector is een enorme groeimarkt. Deze markt kan benut worden als ondernemers, maat-schappelijke organisaties en overheden in Brabant meer samenwerken. Binnen de vrijetijdssector zelf, maar ook in andere sectoren waarvoor de vrijetijdseconomie als etalage kan dienen. Denk bijvoorbeeld aan cultuur, agrofood, natuur, sport en de maakindustrie. Daarom hebben PS in 2013 het [Beleidskader en de uitvoeringsagenda VTE 2013-2020](#) vastgesteld, die in 2014 zijn uitgewerkt in het Kwartiermakersrapport Visitbrabant | ConnectBrabant. Op basis hiervan is in september 2014 VisitBrabant opgericht, de Business to Consumer marketingorganisatie voor ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties in de Brabantse vrijetijdseconomie.

¹ Efteling, Beekse Bergen en Midpoint. AgriFoodCapital, NHTV, TOP-Brabant, Regio West-Brabant en VisitBrabant hebben de aanvraag mee ondertekend.

² Kwartiermakersrapport VisitBrabant | ConnectBrabant. Bart de Boer 2014: "Het financieel stimuleren van productontwikkeling is een verantwoordelijkheid van diverse partijen. Gelet op de economische doelstellingen voor de vrijetijdseconomie zou het op zijn plaats zijn om een terugverdienmodel te hanteren voor de gewenste financiering, bijvoorbeeld in de vorm van een Fonds voor de Vrijtijdseconomie van gezamenlijke partners. Een dergelijk fonds zou gericht moeten zijn op thema's die niet vanzelf door de markt kunnen worden opgepakt, zoals innovaties, cross-overs en internationale profilering. Hierbij wordt de BOM een partner van belang, met het oog op innovatieve productontwikkeling en toenemende economische spin-off."

De doelstelling uit het bestuursakkoord om te komen tot een Leisure investeringsfonds en het verzoek van partijen uit het veld tot een bijdrage aan een LOF worden in de uitvoering aan elkaar gekoppeld. Het LOF is opgezet als een tweetrapsraket, waarbij trap 1 nodig is om trap 2 te realiseren.

Datum

15 december 2015

Documentnummer

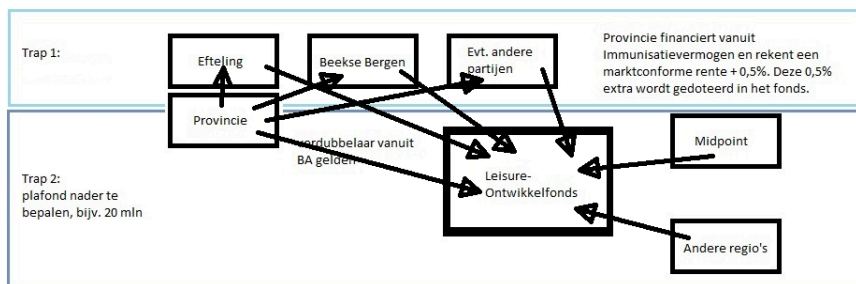
GS: 3891266

PS: 3901890

Het financieel instrumentarium van de provincie uit trap 1 zal alleen open staan voor bedrijven die voldoen aan strenge criteria:

- hoog maatschappelijk rendement:
 - sociaal
 - ecologisch (bouwen conform 0 op de meter)
 - economisch (op korte termijn bijdragen aan werkgelegenheid in de Brabantse bouwsector),
- zeer beperkt risico en dotatie aan het Brabantbrede LOF (trap 2) gedurende de looptijd van de lening.

Naast deze dotatie uit het bedrijfsleven, draagt ook Midpoint bij aan het LOF (trap 2). En in de toekomst mogelijk ook andere regio's. Het uitgangspunt is dat de provincie de bijdragen van andere partners aan trap 2 verdubbelt tot een maximale provinciale bijdrage van € 500.000 per jaar gedurende maximaal 10 jaar.

Het LOF maakt innovatieve projecten mogelijk. Dit geeft een extra impuls aan de uitvoering van het Beleidskader Vrijtijdseconomie 2013-2020, gericht op de groei van de werkgelegenheid, internationale profilering van Brabant en het functioneren van de vrijetijdseconomie als etalage voor andere opgaves zoals cultuur, natuur, sport en agrofood. Het LOF zorgt voor een kwaliteitsslag in het Brabantse aanbod en draagt zo bij aan structuurversterking van de leisuresector. Dit is van essentieel belang om de brede leisure doelstellingen te behalen en ons te onderscheiden als leisure regio.

Voorbeelden van innovatieve projecten elders:

<p>VOID – Pleasant Grove, Utah (VS) (https://thevoid.com/)</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Op basis van cross over virtual reality, gaming en high tech in een stand alone attractieparkomgeving: Virtual Entertainment Center (VEC) in een virtuele omgeving. ❖ "virtual entertainment center" voor cutting-edge virtual reality game-playing, dat gasten 4D in staat stelt om werkelijk virtualiteit en avontuur tegelijkertijd te beleven. ❖ \$10+ mln ontwikkelingswaarde, privaat eigen vermogen. ❖ Team van 30 ontwikkelaars in dienst voor realisatie ❖ Ruimtebehoefte = locatiespecifiek (in eerste case 18 ruimtes van 18 meter) ❖ Verwachting tussen 250.000-300.000 bezoekers per jaar 	<p>'Wildlands: adventure Zoo Emmen' i.o. – Emmen (NL)</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Cross over van 4 leisure clusters: cultuur, erfgoed, kunst, themaparken, attracties, en natuur activiteiten. ❖ En met high tech, Crossmedia entertainment, Beleving, thematisering & storytelling, Edu-tainment en Duurzaamheid. Inclusief theater met 1.100 stoelen. ❖ In drie thematische gebieden worden natuur en cultuur gecombineerd. Een avontuurlijke en interactieve tocht biedt een beleving waarmee het park zich onderscheidt van bestaande dierentuinen. Daarnaast gaat het entreegebouw het theater van Emmen huisvesten. ❖ 22 hectare, in totaal 250 miljoen euro ontwikkelkosten, waarvan 110 miljoen uit private bouwcombinatie ❖ Verwachting: 1,3 miljoen bezoekers per jaar, hoofdzakelijk uit Twente en Randstad
--	---

Er komen tot nu toe twee projecten als pilot in aanmerking voor het financieel instrumentarium in trap 1. Eén project van de Efteling en één project van Safaripark Beekse Bergen. Beide projecten richten zich op het vergroten van het aantal overnachtingsmogelijkheden. De Efteling en Beekse Bergen zijn bereid om naast een marktconforme rente, die ruim boven de rente van schatkistbankieren ligt, een opslag te betalen ten behoeve van het stimuleren en aanjagen van innovatieve ontwikkelingen en modernisering van de sector via een LOF.

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

Bevoegdheid

Voor trap 1: In de [Verordening treasury Noord-Brabant](#) is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten vanuit de immunisatieportefeuille subsidies in de vorm van leningen mogen verstrekken, die zowel een maatschappelijk als een financieel rendement opleveren. Een dergelijke lening mag alleen verstrekt worden nadat Provinciale Staten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen te uiten.

Het bijdragen aan het LOF (trap 2) en de toewijzing van de hiervoor benodigde middelen is een bevoegdheid van PS vanuit haar kaderstellende en budgettaire rol.

Doel

Het voorliggende dossier heeft tot doel uitvoering te geven aan het Bestuursakkoord, namelijk het creëren van incidentele werkgelegenheid door de bouw van verblijfsaccommodaties en structurele werkgelegenheid door de exploitatie hiervan. Daarnaast wordt door de koppeling met het Leisureontwikkelfonds een extra impuls gegeven aan de voor Brabant kansrijke Vrijtijdssector en door middel van economische structuurversterking aan de bredere Brabantse economie, waardoor het maatschappelijk effect van de inzet van het immunisatievermogen wordt vergroot. Het Leisureontwikkelfonds creëert nieuwe werkgelegenheid en zorgt voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Er liggen kansen voor zowel directe als indirecte werkgelegenheid en het gaat over banen, maar ook over stages, werkervaringsplaatsen en kansen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (participatiewet). Deze kansen liggen binnen de vrijetijdssector zelf, maar ook in andere sectoren waarvoor de Vrijtijdseconomie als etalage kan dienen, zoals cultuur, erfgoed, agrofood, natuur, sport en de maakindustrie.

Argumenten

- 1. Geen wensen en bedenkingen te uiten bij het voornemen van Gedeputeerde Staten om als pilot leningen aan de Efteling (€ 15 mln) en Safaripark Beekse Bergen (€ 41,5 mln) te verstrekken, met als randvoorwaarde dat de Efteling en Safaripark Beekse Bergen boven op de marktconforme rente een opslag van 0,5% afdragen aan het LOF.*

- 1.1. De Efteling en Safaripark Beekse Bergen zijn belangrijke partijen voor de Vrijtijdssector.*

De Efteling en Beekse Bergen genereren een grote stroom bezoekers. Zij zijn in staat om een internationaal publiek te trekken en leveren een grote bijdrage aan de werkgelegenheid en bestedingen in Brabant.

1.2. *De leningen hebben een zeer beperkt financieel risico*

Alleen initiatieven die voldoen aan strenge criteria kunnen gebruik maken van financiering via de immunisatieportefeuille. Onder beide projectvoorstellen ligt een uitgebreide business case en het betreffen financieel gezonde bedrijven.

Ter beoordeling van de risico's is op basis van jaarrekeningen uit het verleden in het bijzonder de (ontwikkeling van) de ratio's beoordeeld hoe financieel gezond de bedrijven zijn. Hiermee wordt gemonitord dat de bedrijven ook in de toekomst aan hun verplichtingen kunnen blijven voldoen.

Het financieel risico van de voorliggende leningen is zeer beperkt door een hoge eigen financiële inbreng. Daarnaast verkrijgt de provincie een hypotheekrecht op de projectinvesteringen (opstallen en grond). Dit dient als garantie voor terugbetaling van de lening. Daarmee achten wij het risico gering.

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

1.3. *Het rendement op de leningen is bevredigend*

De renteopbrengsten op de leningen zijn marktconform en liggen ruim boven de renteopbrengsten die op basis van schatkistbankieren kunnen worden gegenereerd.

1.4. *De leningen hebben een groot maatschappelijk rendement (economisch, ecologisch en sociaal).*

Met het verstrekken van leningen ten behoeve van de bouw van overnachtingsplaatsen in een hoog segment, wordt op de korte termijn incidentele werkgelegenheid gecreëerd en op de langere termijn structurele werkgelegenheid (exploitatie van de vakantiehuisjes). Voor de bouw van de overnachtingsplaatsen wordt bovendien als criterium '0 op de meter' meegegeven.

Het LOF wordt mede gevuld door de verplichte dotatie, die verbonden is aan deze leningen. Met het LOF wordt gewerkt aan de noodzakelijke kwaliteitsverbetering, innovatie en samenhang van het leisure aanbod in Brabant.

1.5. *De leningen via de immunisatieportefeuille (trap 1) zijn nodig om te komen tot het LOF (trap 2)*

De Efteling en Safaripark Beekse Bergen zijn bereid bovenop de marktconforme rente op de aan hen verstrekte leningen een toeslag te betalen van 0,5%. Deze komt ten goede aan het op te richten LOF. Voor de eerste tien jaar betekent dit een dotatie aan het fonds van ongeveer € 300.000 per jaar.

1.6. *Bedrijven hebben hun redenen om gebruik te maken van een lening van de provincie*

Banken verstrekken in het algemeen geen leningen met een lange looptijd. De lening die Safaripark Beekse Bergen bij de provincie afsluit heeft een looptijd van 20 jaar. Dat is niet te verkrijgen bij de bank. Voor de Efteling geldt dat zij graag meerdere financiers inzet, zodat de financiering een duurzaam karakter heeft en men niet afhankelijk wordt van één partij.

1.7. *Het verstrekken van de leningen is een zaak tussen provincie en de bedrijven*

In de voorbereidingen van het fonds wordt samengewerkt met een aantal partners. Hiermee is de inzet van de dotatie afgestemd. Het afsluiten van de leningen met de Efteling en Safaripark Beekse Bergen is een aangelegenheid

tussen de provincie en deze bedrijven. De leningen worden dan ook volledig conform de Treasury verordening en afspraken uit het bestuursakkoord afgesloten.

2. *In te stemmen met de voorbereiding van een LOF en de begroting voor een periode van 10 jaar te wijzigen ten behoeve van een provinciale bijdrage van € 5 mln ten laste van de Investeringsagenda, Economische Structuurversterking. Het LOF te richten op het stimuleren en aanjagen van innovatieve ontwikkelingen en modernisering van de leisure sector.*

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

2.1. *Er is een maatschappelijke behoefte*

VisitBrabant, Midpoint en de provincie hebben onder leiding van VisitBrabant een marktonderzoek (zie bijlagen 1 en 2) laten uitvoeren naar de behoefte aan een fonds. Het marktonderzoek is uitgevoerd op basis van ondernemers enquêtes in Noord-Brabant, interviews met stakeholders en bedrijven, trendanalyse, een inventarisatie van bestaand aanbod op de kapitaalmarkt en het benutten van praktijkervaringen met het opzetten van een fondsinstrumentarium in binnen- en buitenland. Uit dit onderzoek blijkt dat de potentie van innovatie in de leisure sector op dit moment niet optimaal wordt benut. Hierdoor liggen in Noord-Brabant nog veel kansen in de leisure sector. Ondernemers en stakeholders in en rond de sector hebben behoefte aan een financieel instrument om bedrijven de mogelijkheid te geven meer te innoveren. Innovatie ontstaat niet alleen door ondernemers in de leisure sector zelf, maar ook door co-creatie en experimenteerruimte, bijvoorbeeld via cross-overs met andere sectoren zoals de hightech sector.

Volgens de marktverkenning bevinden potentiële projecten zich vaak in de eerste vroege fase of juist in de latere uitrolfase. In de latere uitrolfase, ofwel conceptontwikkeling gericht op marktintroductie, kan via een beperktere doorlooptijd en met overzichtelijke inzet van middelen (naar schatting gemiddeld tussen € 100.000 en € 400.000) een relatief grotere impact behaald worden.

2.2. *Met het LOF kan gewerkt worden aan de noodzakelijke kwaliteitsverbetering en samenhang van het leisure aanbod in Brabant.*

Efteling en Safaripark Beekse Bergen benadrukken dat zij alleen kunnen doorgroeien wanneer het totale vrijetijdsaanbod in Brabant 'op orde' is. Hiermee stimuleer je dat mensen uit met name het buitenland meerdere dagen in Brabant verblijven omdat zij naast de attractieparken ook gebruik kunnen maken van voldoende ander kwalitatief goed aanbod. Daarom verbinden Efteling en Beekse Bergen zich graag aan deze ontwikkeling om het totale pakket én de kwaliteit van het aanbod te vergroten. Een fonds dat geschikt is voor business development kan de ontwikkeling van de hele Brabantse sector versnellen en draagt bij aan de ingezette beweging gericht op meer banen en bestedingen in Brabant.

2.3. *De provinciale bijdrage heeft een verwachte multiplier van tussen de 4 en 6*
 Bij aanvang van het fonds verdubbelt de provincie de bijdragen van de andere partners aan het fonds met maximaal € 500.000. Dit is een multiplier van 2.

Naar verwachting financiert het fonds per project een derde tot de helft van het project. Hiermee wordt de multiplier van het LOF 2 tot 3. Dit betekent dat de provinciale bijdrage een multiplier van 4-6 kent. Mochten er nog meer organisaties (regio's, bedrijven) bij dragen aan het LOF, dan zou de multiplier nog verder kunnen stijgen.

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

2.4. Het LOF is beperkt revolverend

Afhankelijk van de investeringsfase van de projecten (proof of concept, commercialisatie/productiefase of groeifase) ligt de mate van revolverendheid tussen de 33-66%.

2.5. De beoogde oprichters van het LOF hebben een Letter of Intent (LOI) getekend

De Efteling, Beekse Bergen, Midpoint, Visit-Brabant en provincie hebben samen een LOI ondertekend. Hierin zijn basale afspraken gemaakt met betrekking tot

- doel,
- bijdragen van de partijen, zowel financieel als "in-natura" bijdragen,
- voorwaarden voor projecten,
- structuur,
- zeggenschap

2.6. Er is sprake van een groeimodel

In de uitwerking van de fondsstructuur wordt rekening gehouden met een toenemend aantal partijen dat bijdraagt aan het fonds. In ieder geval vanuit de regio's, zoals Agrifood Capital en West-Brabant, die het verzoek tot het bijdragen aan een fonds mede hebben ondertekend.

2.7. Wij dragen uitsluitend bij aan het fonds

De provincie geeft gehoor aan het verzoek van haar partners om bij te dragen aan een fonds. Hiertoe worden op basis van heldere, door PS gestelde kaders, middelen ter beschikking gesteld. Deze kaders zullen onder meer toezien op het stellen van doelen, prestatie indicatoren, mate van revolverendheid, afspraken over monitoring en verantwoording, zeggenschap vanuit de provincie, overhead kosten etc. Vooruitlopend op besluitvorming in PS worden deze kaders verder uitgewerkt door de partners, waarna ze u voor wensen en bedenkingen worden voorgelegd.

2.8. Wij sturen op het op te richten fonds

Wij hebben kennis genomen van de uitkomsten van het marktonderzoek. Wij hechten er aan op voorhand geen expliciete keuze te maken voor één bepaalde fase in de innovatiecyclus, waarin de projecten zich dienen te bevinden. Voorop staat dat het stimuleren van de sector goed kan plaatsvinden.

Wij geven als randvoorwaarde mee dat het fonds niet participeert in projecten. Participatie vergt beheersmatig veel van het fondsmanagement, wat haaks staat tot het inrichten van een 'lean and mean' organisatie. Daarnaast is de looptijd tot een exit vaak te lang.

Wij nemen de andere fondsen en de aanbevelingen van de ZRK als uitgangspunt bij het vormgeven van onze voorwaarden.

2.9. Het op te richten fonds en de leningen ten behoeve van verblijfsaccommodaties betreffen een 'package deal'

Voor de totstandkoming van leningen uit het immunisatievermogen (trap 1) worden strenge eisen gesteld aan de bijdrage aan de maatschappelijke meerwaarde. De leningen uit het immunisatievermogen zijn nodig om voldoende volume te krijgen in de dotaties aan het LOF. Het fonds is nodig om de onderbouwing van de maatschappelijke meerwaarde van de leningen te bewerkstelligen, aanvullend op de maatschappelijke meerwaarde van de leningen in trap 1 zelf. Zonder fonds geen lening. Indien het fonds en de leningen geen doorgang vinden, wordt één van de doelstellingen uit het bestuursakkoord (een revolverend Leisure investeringsfonds te starten waarbij we door middel van voorfinanciering op vernieuwende en duurzame wijze het aantal overnachtingsplaatsen voor 'short-stay visits' in Brabant vergroten) niet gerealiseerd.

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

Kanttekeningen

1. *Geen wensen en bedenkingen te uiten bij het voornemen van Gedeputeerde Staten om als pilot leningen aan de Efteling (€ 15 mln) en Safaripark Beekse Bergen (€ 41,5 mln) te verstrekken, met als randvoorwaarde de Efteling en Safaripark Beekse Bergen boven op de marktconforme rente een opslag van 0,5% afdragen aan het LOF.*

1.1. Er is sprake van twee pilot projecten

Het financiële instrumentarium staat open voor alle bedrijven die voldoen aan de gestelde criteria in de Treasury verordening. Gezien de zeer strenge criteria voor zeer beperkt financieel risico en maatschappelijk rendement zullen naar verwachting weinig bedrijven van deze mogelijkheid in trap 1 gebruik kunnen maken. De precedentwerking is dus beperkt. Mochten er toch derden aanspraak willen maken, is het ook nog mogelijk om dit aan u voor te leggen.

2. *In te stemmen met de voorbereiding van een LOF en de begroting voor een periode van tien jaar te wijzigen ten behoeve van een provinciale bijdrage van € 5 mln ten laste van de Investeringsagenda, Economische Structuurversterking. Het LOF te richten op het stimuleren en aanjagen van innovatieve ontwikkelingen en modernisering van de sector.*

2.1. Er is sprake van een Brabantbreed fonds

Op dit moment heeft alleen Midden-Brabant toegezegd deel te nemen in het LOF, naast de dotatie van de Efteling en Safaripark Beekse Bergen. Het is de bedoeling dat zowel de inbreng in het fonds als het gebruik van het fonds op de schaal van geheel Brabant plaatsvindt en dat de inbreng in het fonds op termijn groeit. In de oprichting van de fondsstructuur zal hiermee rekening worden gehouden.

2.2. Het fonds is naar verwachting slechts beperkt revolverend

Gezien de beoogde werkwijze (innovatiestimulering) van het LOF dient rekening te worden gehouden met het gegeven dat de mate van revolverendheid lager ligt dan 100%. Innovatie is met veel risico's omgeven. Daarnaast is de leisure sector divers en zijn projecten uniek en niet met elkaar te vergelijken. Huidige inzichten

en ervaringen elders laten zien dat de mate van revolverendheid gezien het innovatiegerichte karakter per saldo sterk afhankelijk is van de gekozen investeringsfase(n).

Financiën

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

1. Het verstrekken van de lening aan de Efteling en Safaripark Beekse Bergen gebeurt vanuit de Immunisatie portefeuille. Eventueel worden bestaande beleggingen verkocht. Budgettair gevolg van het verstrekken van de lening is een hoger rendement dan bij verplicht schakistbankieren. De leningen worden verstrekt binnen de randvoorwaarden van de [Verordening treasury Noord-Brabant](#), zoals die door PS op 6 maart 2015 zijn vastgesteld (PS 15/15). Er kan maximaal 25% van het beschikbare immunisatievermogen worden ingezet voor leningen in projecten met een maatschappelijk rendement (omgerekend is dat ruim € 500 miljoen). Daarbij geldt een limiet van 10% per debiteur (€ 200 miljoen). Tot nu toe is respectievelijk € 50 en € 100 miljoen uitgeleend aan NWB Bank en BNG Bank.
2. Een opslag op de marktconforme rente van de leningen wordt gedurende de looptijd van de lening verplicht gedoteerd in het nieuw op te richten LOF (trap 2). De looptijd van de leningen varieert van tien tot twintig jaar. Op deze wijze ontstaat een LOF. Midpoint zal hier naast de bijdrage die aan de provincie is gevraagd ook jaarlijks € 100.000 aan bijdragen gedurende 4 jaar, met de insteek te verlengen tot 10 jaar na een positieve evaluatie in het vierde jaar.
3. Een reservering van € 5 miljoen opnemen voor het LOF in de nieuwe tranche investeringsstrategie 2016 – 2020 voor Economische structuurversterking. Voor de investeringsuitgaven 3e tranche zijn 9 ijkpunten en aanvullende vragen vastgesteld om de voorstellen te toetsen. Deze zijn uitgewerkt in bijlagen 3 en 4. De precieze wijze van inzet van deze middelen zal nog nader worden uitgewerkt, na besluitvorming door PS over de hoofdlijn van het fonds in januari 2016. Er zal een verkenning plaatsvinden van het fonds. In een nog af te sluiten Samenwerkingsovereenkomst worden de voorwaarden voor de provinciale inleg van € 5 miljoen nader uitgewerkt.

Jaar	Bedrag	Ten laste/gunste van post	Product
2016-2025	5.000.000	000**** Storting in Leisure Ontwikkelfonds	06.04.03 Vrije tijd en sport 31.04.01
2016-2025	5.000.000	1000833 Onttr AR inv.agenda ec.struct.ver. 3e tr	31.02.04 Financieringsfunctie
2016	15.000.000	2000*** Lening aan Efteling	
2016	41.500.000	2000*** Lening aan Beekse Bergen	

Europese en internationale zaken

De leningen aan de Efteling en Safaripark Beekse Bergen worden tegen marktconforme voorwaarden verstrekt. Hierdoor is geen sprake van staatssteun. Om in geval van een eventuele staatssteunprocedure te kunnen onderbouwen dat er sprake is van marktconformiteit, hebben we referentiegegevens gebruikt. Hierover zijn we nog in informeel overleg met de Europese Commissie. We hopen op een spoedige

bevestiging van de Commissie dat de onderbouwing afdoende is. We verwachten een positief signaal van de Commissie. Indien de Commissie punten van aandacht meegeeft, zullen we onze onderbouwing hierop uiteraard aanpassen. Hoewel we verwachten dat onze onderbouwing stand zal houden, valt nooit uit te sluiten dat er kritische kanttekeningen door de Commissie worden geplaatst, die niet (makkelijk) te ondervangen zijn. In dat geval leggen we dit aan u voor.

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

Voor de inrichting van het fonds is het voldoen aan de staatssteunregels een harde randvoorwaarde. Indien sprake is van staatssteun (in het geval van leningen en/of participaties waarvan marktconformiteit niet is hard te maken), zal deze alleen worden verstrekt indien er gebruik gemaakt kan worden van een staatssteun vrijstelling.

Planning

Wij verzoeken u dit op 15 januari 2016 in PS te bespreken en op 22 januari 2016 hierover te besluiten zodat wij op basis van de ontvangen subsidieaanvraag van de Efteling en Safaripark Beekse Bergen een definitief besluit kunnen nemen over de leningen aan de Efteling en Safaripark Beekse Bergen. De gesprekken met de ondernemers lopen al enige tijd: naar aanleiding van de eerste gesprekken is het position paper opgesteld dat is overgenomen in het Bestuursakkoord. De ondernemers hebben inmiddels volop voorbereidingen getroffen om begin 2016 een vliegende start te kunnen maken ter voorbereiding op het nieuwe seizoen. Daarnaast vergroot de kans dat de ondernemers hun financiering elders betrekken bij uitstel van dit dossier, wat weer consequenties heeft voor de vulling van het LOF. Daarvoor is het noodzakelijk om uiterlijk 22 januari 2016 duidelijkheid te hebben van PS.

De uiteindelijke uitwerking van het LOF wordt u ter instemming voorgelegd. Wij streven er met de partners naar het LOF voor de zomer af te ronden.

Bijlagen

1. Executive summary Verkenning Leisurefonds Noord-Brabant (fase 1)
2. Verkenning Leisurefonds Noord-Brabant; Marktbehoefte, strategie, instrumentarium en organisatie
3. IJkpunten 3^e tranche Investeringsagenda Leisureontwikkelfonds
4. Vragen investeringsstrategie
5. Letter of Intent
6. Term sheet Efteling
7. Term sheet Safaripark Beekse Bergen

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

15 december 2015

Documentnummer

GS: 3891266

PS: 3901890

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: Joost van Gils, jvgils@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en Deelnemingen

Opdrachtnemer: Judith van Ham, jvdham@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en Deelnemingen